



Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

An malæ fidei possessor teneatur ad restitutione[m] fructuum, & in quot &
in quibus grauatur emptor malæ fidei, & quid causet malam fidem, & an
venditor bonæ fidei emptorem suum teneatur seruare ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

accepta, neque ratione iniuste acceptionis.

¶ Deinde si querat aliquis an iste bonæ fidei possessor quo peritantes fructus restituere non cogatur in foro exteriori, aut in conscientia possit se protegere titulo vsucapionis triennalis Respondetur ex sententia Sylvestri verus fructus. §. tertio, primò quod secundum Panormitanum fructus naturales indubitantes vsu capiti per triennium est spatio triennij vt notatur l. sequitur. §. i. ff. de vsucapion. & facit l. in bello. §. si quis seruum. ff. de capt. sed loquendo de bonæ fidei possessore, & de fructibus quos iam fecit suos, non potest eos vsucapere, quia quod meum est vsucapere non possum. l. in bello. & videtur textus in dicta l. sequitur. §. lana.

¶ Deinde dicimus, quod bonæ fidei possessor fructus quos iam fecit suos bene vsucapit spatio triennij aduersus iudicis officium per quod eos restituere tenebatur, patet hoc, quia possum præscribere rem meam aduersus actionem, quia poteram cogi ad eius restitutionem, vt est textus in d. §. si quis seruum & hoc voluerunt sentire glossa, & Bartolus. h.

Q. 8.

¶ Sed quid in conscientia? Respondetur quod in conscientia, post triennium bona fide tractum, possessoris bonæ fidei erunt fructus omnes qualitercumque, neque eos petende restituere tenebitur.

k d. l. sequitur. §. fructus. ff. de vsucap.

¶ An mala fidei possessor teneatur ad restitutionem fructuum, & in quot & in quibus grauatur emptor male fidei, & quid causet malam fidem, & an venditor bonæ fidei emptorem suum teneatur seruare indemnem restituendo si res sit aliena.

C A P. L X X X V I I.

Deiussa iam materia de bonæ fidei possessore, quoad ius restituendi fructus de iure restitutionis quo ad mala fidei possessorem superest vt agamus. Sed antequam questionem aggrediamur, per necessarium erit quis mala fidei possessor, quis vero è contrario bonæ fidei dicatur esse, quam prædissinitionem à Panor. in c. grauis. de rest. sup. par. sumendam esse duximus, is namq; ibi ait, mala fidei possessorem cum esse, qui possidet re, & scit ad alium pertinere,

pertinere, & è contrario vero bonæ fidei possessoris esse, qui cum ignoret se possidere alienum, possidet cognitione domini. ^a

*a cap. si vir
go. 23. q. 2.*

¶ Igitur iam ad quæstionem primo dicimus platum esse malæ fidei possessorem teneri ad restituendam rem si extet. ^b

b 14. q. 6.

*si res. c. c.
cum tu. de
v. suris.*

¶ Sed quid si talis res iam perijt, vel est deteriorata sit secundum Syluest. resti. 3. §. 7. quocumq; casu fortuito percreat, vel quomodolibet alienata sit talis res furtiua, pretiè restituendum est secundum optimum statum rei, id est secundum summum, quod valuit postquam ab illo fuit empta de restitutione spoliatorum. cap. *grauis*. & l. in re furtiua. ff. de furt. & l. si nauis. §. si generaliter. ff. de rei vendita.

Q. 1.

*c l. i. ff. de
furtu.*

*d ff. de con
dit. sur. l. si
pro fure.*

& ratio est, quia talis emptor malæ fidei furtum commisit, rem alienam inuito domino contrectando. fur autem semper est in mora. ^d Secus est quando talem rem loco, & tempore domino obtulit, illèque recipere recusat, nam iam extunc videtur moram purgasse dicta in re furtiua, & secus etiam est secundum Metinam Compitensem ex mente aliquorum doctorum in hoc probabiliter loquentium, si dominus rei furtiue scienter emperit utim ut sibi surrepta est, erat eam venditurus, neque eam erat seruaturus, quia tunc iuxta cap. *nauis* & cap. *in nauis* de v. suris, si perijt res factis est, si restituatur domino in eo pretio, quo tunc ab ipso erat vendenda, & non in summo, quod postea valuit, quia sic in summo in isto casu, quo non erat seruaturus restituere de rigore iuris est, sed quod tunc tantum in eo pretio, quo à domino erat vendenda restituatur, de æquitate esse dicitur ut supra dixisse nos cum Metina meminimus.

Q. 2.

¶ Præterea, quia ab hoc loco non est aliena disputatio hæc, quæritur in quibus grauetur emptor, qui rem emperit quam nouerat, vel credebat probabiliter esse furtiuam. Ad quam cum Syluestro restitutio. 3. §. 7. respondemus dicendum, talem emptorem in quinque grauari, siue sit primus emptor, siue secundus, vel alius in infinitum. Primo quod tenetur restituere rem etiam contra quodcumque sit aliter disponens, nec liberatur à restitutione per quodcumque alienationem eiusdem rei, seu per eius quocumque casu fortuito amissionem, nisi illam (prout diximus) loca & tempore

re tempore oblatam à se dominus recipere renuit, quia tunc dicitur extunc purgata fuisse mora, vnde si post hoc periret, vel deterioraretur sine culpa sua, iam ad eam restituendam non teneretur.

¶ Secundò tenetur omnes fructus perceptos, & qui tempore intermedio percipi poterunt restituere, & secundum Raimundum, intellige teneri restituere, scilicet fructus, qui superesse solent deductis expensis gratia quærendorum, congregandorum, & conseruandorum fructuum factis, quæ deducuntur tam à malæ quam à bonæ fidei possessore. ¶

¶ Tertio grauatur in hoc, quod nõ potest talis emptor malæ fidei petere à domino pretium à se pro tali re impensum, & etiam si statutum præstaret concedens sibi posse petere, quia cum esset contra bonos mores, non valet distinct. 3. quæ contra.

¶ Quarto grauatur in hoc talis emptor malæ fidei, quia de dicto pretio agere non potest contra venditorem in foro contentioso, cum sibi obstat sua turpitudine, nisi expressè cauerit cum venditore de reddendo sibi suo pretio. quæst. 1. hoc ius. l. si mancipium. C. de rei ven. Sed tamè secundum Nauar. supra authorem in huius gratiam citantem Alexandrum Alensem in quarto, emptor malæ fidei restituere potest rem alienam eidem venditori, vt ab eo suæ recuperet pretium, quo se seruet indemnem, cum sibi potius quam alteri possit consulere, debet tamen inducere venditorem inquit Alexander ad restituendam rem domino.

¶ Quintò grauatur malæ fidei emptor, seu possessor in hoc quod perdit expensas volutarias, vt si meliorauit equum malæ fidei possessum. Sed hoc grauamen subire cõpelli- tur in foro exteriori. Si autem loquamur in foro consci- entie quibusdam equum videtur, vt in conscientia rationa- biles expensas ad meliorandum dominus restituat malæ fidei possessori, nisi per ciuile iudicium fur vel malæ fidei possessor eas amisisset. Cõcordat Raim. vel nisi res sic me- liorata peruenerit legitimè ad manus domini, vt refert Syluester, verbo, Furtum. §. penult. quia cū dominus pos- sit reperere suam rem melioratam bonæ fides non patitur vt quis exigat id quod statim tenetur restituere eidem.

¶ Pars. F. L. Lopez instr. Conse. M ¶ Ad

e cap. grad
un. de rest.
spoliat.

f l. si à do-
mino. ff. de
perit. here.
g l. in ciu-
le. C. de fur-
tis.

¶ Ad hæc res expostulat vt postquã de mala fidei possessore cœpimus inire disputationē, qualia sint, quæ possessorem in mala fide constituunt, enarremus, ea nempe sunt primò ignorantia crassa, aut supina, qua emptor res furtivæ ignorabat eam esse furtivam, vt quia episcopus excommunicabat tales raptores, vel tempore belli emit ab stipendiariis calicem aut missale, vel communiter tenebatur quod erat res furtiva, aut quòd ex iniusto bello sublata erat, quia teste Hostiensis talis ignorantia malam fidem non tollit, sed potius inducit. Quare à restitutione & culpa non liberat, quia si de hoc non cogitavit, debuit tamen cogitare, vnde similiter, tenetur, sicut qui scienter emit alienum. ^h

h arg. l. 7a. de culpa. ff. de verbor. signific. c. Apostolice de cleric. ex mi. c. 12. q. 2. c. inhumanis. c. 16. q. cap. si culp.

¶ Secundò malam fidem inducit in possessorem dubietas, quando auctore Hostiensis talis possessor incipit dubitare an res sit sua, vel aliena, cumque probabiliter sit dubius de inquirendo veritatem, parum, vel nihil est sollicitus, quia non inquit pro posse.

¶ Tertio malam fidem invehit negligentia magna, vel simplicitas fatua ad cogitandum an res ad se pertineat, an non, an aliena sit, an propria. Quare negligentia hæc non liberat à restitutione, quia cū lata culpa coniuncta est, quæ à restitutione non excusat, quia lata culpa cū qua est iusta, æquiparatur dolo, de constitut. vt animarum lib. 6.

¶ Quarto malam fidem ingerit ignorantia iuris, scilicet dum quis tali ignorantia laborans est, quod creditur rem esse furtivam, emptionem tamen talis rei non credebatur esse iniustam, cuius in promptu est ratio, quia prohibitio non emendi alienum cum à iure naturali trahat originem, eius ignorantia non excusat.

¶ Caterum est vt quia de his, in quibus possessor mala fidei solitus est grauari differtum est, & de his commodis quæ bona fides bona fidei possessori solet afferre, mentionem faciamus. Dicimus ergo, quòd quamuis qui bona fide non credens rem furtivam esse, eam emit sibi tenendam, teneatur eam restituere, cum primum notam habuerit veritatem, nec possit à domino pretium pro ea impetere, sed nõ tenetur similiter vt prior, quia scilicet bona fides qua rem emit ad quinq; sibi cõducit. Primo, quia ea durante, nõquam tenetur eam rem restituere. l. 2. C. de furt.

i l. in cuius. l. c. de furtis.

¶ Secundò

¶ Secundo, quia fructus consumptos, bonafide duran-
te, nunquam restituere tenetur, ^k sed solum ad restitu-
endum tenetur fructus peritantes, vel in quantum factus est locupletior.

¶ Tertio, quia si durante bonafide res perierit ad eam
restituendam non tenetur, quia neque in mora fuit. Quod
si rem alienavit venditione, vel aliter, quia dolo tunc de-
bit possidere, pretium reddere non tenetur, pretium etenim
ex re furtiva furtivum non est. ff. de furtis. l. qui vas. de alie.
mut. cau. neque aliud quicquam nisi solum lucrum si
erit aliquid ex quo factus est locupletior, tenetur resti-
tuere. Tenetur etiam pretium pro re illa furtiva bonafi-
de se vendita acceptum in eo tantum, vel quatenus ex
eo factus est locupletior restituere domino, si dominus
rem consequi non potest, quia pretium succedit loco rei.

¶ Sed quid si vendidit eam rem post bonam fidem, an
re scientiam, & credulitatem de furto, dubitans tamen an
esset furtiva, an tunc adhuc non in mala fide, sed potius in
bona eam vendidisse sit censendus, ut quinque predictis
commoditatibus bonafidei possessoribus suffragantibus
fieri possit talis alienae rei, & bonafidei venditor. Cui que-
stioni satisfacit Sylvester, ^m dicens quod talis postea du-
bitans adhuc non amittit bonam fidem. Secus est si a prin-
cipio dum rem furtivam emit dubitatione tentus an es-
set furtiva, vel non: eam emit, & in huius sententiae opti-
mum probationem optimum haberi in iure canonico
tenetur ait Sylvester. ⁿ

¶ Dico ergo primo ad questionem quod possessor bo-
nafidei in tale incidens postea dubium, tenetur diligen-
ter inquirere, etsi rem alienam esse inuenerit, restituere
secundum Director. & glos. cap. fin. de praes.
¶ Secundo dicimus contra Panormitanum ibi dicen-
tem oppositam esse communem, & veram quod dubium
firmum, & probabile bene tollit bonam fidem, malamque
inducit secundum Sylvest. verbo praescriptio. 1. quaest. 3.
parte 3. Ita dominus Anton. in d. capit. fin. Sed opinio
Panormit. habet verum in dubitatione momentanea va-
cillanti, & scrupulosa, haec enim non tollit bonam fi-
dem, quia eo casu si tali dubitationi non consentiat, talis
dubi

*l. bona fi
dei. ff. de ac
quir. rerum
dom. & l.
fructus. &
si ex diver
so. §. fin. ff.
de rei ved.
l. nam &
his natura.
ff. de cond.
indeb.*

*Q. 2.
m Sylvest.
ver. restit.
3. q. 7.
n cap. se
virgo. 34.
q. 2.*



dubitatio non obsistit bonæ fidei, de sententia excomm. cap. inquisitioni, & de hæreticis, c. 1. & patet cap. si viri q. 2. sed re vera, & secundum Sorum (vt diximus) in materia de præscriptione intelligitur, quòd dubitatio est, vt scrupulus tenuis non censetur interciderè bonam fidem. Si autem talis dubitatio huiusmodi sit, quæ rem ponat probabiliter in æquilibrio, ita quod non absque ratione suspensus manet iam possessor non inclinās magis in vnam partem ad credendum, quam in aliā re vera interrumpit bonam fidem requisitam ad præscriptionem, tum quia iam lasa fauciāque manet conscientia, tum quia fides humana, & opinio secundum philosophos idem sunt sed talis dubitatio tollit opinionem, quæ magis inclinā ad vnam partem, licet cum formidine alterius, ergo etiam eripit bonam fidem ad præscribendum.

¶ Tertio dicimus talis antea cum bonæ fidei esset possessor, si postea in huiusmodi inciderit dubiū, & post dubitam applicitam à se diligentiam ad indagandum an res sit sua, vel aliena, non inuenit quicquam certi, quia tunc secundum Sorum bonafide potest tali re post hoc vti, & inter vsus rei computatur eius alienatio, si eam per venditionē à se alienauerit, bonafide fecisse iudicabitur, quare in hoc casu bene ait Syluester, dicens, quod si post bonam fidem ante scientiam, vel credulitatem de furto vendidit rem eius possessor dubitans an esset furtiua necesse censetur esse in bonafide non quidem in ordine ad præscriptionē vt cordatè in materia de præscriptione docet Sotus, sed in ordine ad eius vsus, & venditionē postquam debita adhibita diligentia cōtrarium, id est quod sit aliena certum, aut probabile non apparet. ¶ Igitur etiam talis sicut & quilibet alius bonæ fidei possessor si restituerit rem iudice sententiante, agere potest ex pretio, etiam in

o Syluest. foro contentioso contra venditorem talis rei. r. q. 1. Vult verbo rest. teranæ, & si per plures emptores transierit, vnus potest 3. q. 7. di. agere contra alium. ff. de mil. l. sed vbi. dno 5.

p arg. cap. venditor rei furtiua, quam bonafide emerat, sit inducendus, & cogendus vt emptorem suum à quo postea res restituta est, seruet indemnem sic supra dubitatum est, & quod dicit. Syluest. docet ad id cogendum esse in conscientia. p. f. r. tandem

Undem Navarro videtur accedere Syluest. verb. restitu-
do. 3. quaest. 7. §. 5. Sed quia iam inter oppositas circa hunc
salom sententias Soti affirmantis ad hanc indemnitate
seruandam, restituendumque emptori suo pretium, si cui-
cta fuerit res ei vendita esse obligatum, & Navarrai asse-
rentis satis esse si cedat actionem suo emptori aduersus
primū venditorem, quia in hac tantum factus est locuple-
rior, & quia alias nihil retinet quod nō sit suum, nostram
illuc sententiam veluti mediam, & conciliatiuam protuli-
mus, nihil est hic amplius immorandum nobis: sed ad eū
locum supra lectorem remittimus. Sed bene ait ibi Sylue-
ster, quod iste bonæfidei emptor qui bonafide rursus sic
emptam rem vendidit, cōsulendus vt se faciat iudicialiter
citari, vt denuntiet primo venditori, vt eum defendat, &
seruet, seu alias secundum Navarrum tenebitur secundus
bonæfidei venditor emptori euicto concedere seu cede-
re actionem contra primum venditorem, vide supra om-
nia hæc bene diffinita.

Q. 3.

¶ Sed quid si bonæfidei emptor rem alienam postea
esse intelligens ad imperium sacerdotis eam restituit, an
tunc possit agere contra alium emptorem sibi eam ven-
dentem? Respondet Syluest. quod non, allegans l. si rem
fidei euictionibus: sed in hoc casu inducendus est, & co-
gendus est in conscientia primus venditor, vt hunc ser-
uet indemnem restituendo pretium si malæfidei fuit ven-
ditor. At si bonæfidei secundus venditor fuit actionem
cedat euicto contra primum iuxta Navarrai sententiam ni-
si ad plus se obligauerit per conventionem, vel per con-
ditiones in contractu appositas.

¶ Quinto, possessor bonæfidei potest expensas bona-
fide circa rem melioratam, vel conseruatam factas reti-
nere, vt ait Syluest.

¶ Syluest.
ver. Expen-
sa. §. 4.

¶ Sexto, qui bonafide emit rem, vt restitueret eam do-
mino, qui eam alias non erat habiturus, aut non nisi tali
pretio secundum Hostien. repetere potest pretium quod
dedit, & interesse suum quia vtiliter gessit negotium do-
mini, & expensas moderatas, nisi ex re vtilitatem habui-
set, quia tenetur compensare fructus cū expensis, & pre-
tium: & si in hoc casu periret, aut eā amitteret sine culpa
sua non teneretur. Hæc tamen intellige, si emendo eam
vtiliter

l. Sed an
vltra. §. 2.
ff. de neg-
gestis. c. c.
cum dilect.
§. fin. de ac-
cus.

M 3 vtiliter

viliter egit pro domino, quod tunc contingit quando emit eam pectio paruo non aliter, quia cessaret causa, & consequenter effectus. de appellat. cum cessante.

¶ Perpendendum est autem quod tali emptori in foro contentioso non crederetur, nisi fuerit publice protestatus quod ea intentione emebat, ut redderet domino, & licet aliter esset in conscientia.

s. l. Nese-
nus. ff. de
negot. gest.
& l. 2. C.
de furt. &
cap. unico.
vi ecclesie
benefic.

¶ Septimo, qui bonafide emit rem qua scit nunc fortiam potest reddere rem venditori ut ex mente Nauarri & Alexandri Alensis, & Syluestri diximus, gratia summi recuperandi pretium si potest, alioquin omnes fructus non consumptos bona fide, & quidquid valet ultra id quod ipse dedit, domino rei, aut eo ignoto, pauperibus restitueret & publice id faceret secundum consilium Ray. ut vincatur omnis suspicio, & liberatus erit inquit Syluester, ubi videtur subscribere sententia Nauarri scilicet quod etiam in conscientia emptor rei alienae, qui bonafide eam emit, de vendidit potest retinere pretium, & nisi in eo in quo inde factus est locupletior, non tenetur quicquam restituere domino rei. Imo etiam possessor malefidei qui facta diligenti inquisitione, neque inuento domino, de consilio prelati eam pauperibus erogauit premissis debitis proclamationibus, licet postea appareat dominus, liber tamen erit, quia fecit de consilio boni viri, fecitque quod in se est, secundum Syluest. quem consulere poteris verbo, restitutio. 8. §. 4.

¶ An malefidei possessor teneatur de fructibus a se non perceptis, nec a domino percipiendis, & an teneatur damnum tam intrinsecum quam extrinsecum in utroque foro restituere, & de vendente lignum violatum.

CAP. LXXXVIII.

Q. 1. **A**T latius materiam praedictam prosequendo quaeritur de possessore malefidei an teneatur de fructibus sua negligentia non perceptis, quos tamen dominus etiam omnino non erat percepturus, quia rem non locasset, etiam si apud se illam habuisset. Respondetur quod licet talis possessor malefidei in foro exteriori teneatur tam de fructibus perceptis, quam etiam de his qui honeste poterant